

u Csikóffy Ádám

csikóffy Ádám „NAGYON FÁJ”

Táblaavató Tokajban

Nagy ügy, nagy dolog, nagy esemény lett számunkra a J. A. centenárium. Egy legeslegnagyobb lapon, a tudat homlokzatán összeálló feliraton már betű szerepben, de akár piktogram funkcióban szerepel már egy-egy ilyen kiteljesedett emlékezés nyoma. A Csirpák Viktória-féle most elhelyezett tábla, megfontolt szép műalkotás bizonyos értelemben rokon a Hollywoodban sztárokat megörökítő talp- és tenyérlenymatokkal a még puha betonban. Beszédes jelkép, olyan idézet, mely a kőtáblák bibliai szerepéig vezetheti vissza a rangját. Menhírek és dolmenek tüneményes jelentéséig. A majmok bolygóján ki tudja, nem lesz elporladt szőlővesszők és királyi borok hírehamva között vagy helyett a magyar Stonehenge ez az évről évre felrakott tábori mozaik, irodalmi emlékparkunk fái és táblácskái.

A világ értelmezése s a József Attila-életmű olvasatai közt máris elindult, önállósult a híres szintagma: NAGYON FÁJ. Új funkcióban, például *december 5.* „piktogramjaként” pár hete, pár napja a kassai Márai-szobor avatásán, a tévé-tudósításban incidensnek nevezett eseményként: a magyar országgyűlés elnökének beszédét kísérő tiltakozás része volt ez a táblácskákon felmutatott József Attila-mondat. Megelevenedett, önálló új magyar tartalmakat volt képes közvetíteni, kifejezni a NAGYON FÁJ fakszimiléje.

a József Attila centenárium
ról

Eredetileg sem egyszerűen önmagát siratta vele, benne a költő, akit afféle árnyalatok is aggasztottak szimultán, hogy helyesen írja fejfájára a nevét, aki majd eltemeti. Néhány hete hunyt el a kiváló kolozsvári színművész, László Gerő – és Budapesten, élen a Duna Televízióval hírül adták Gerő László halálát. Ezek volnának a KÖLTŐ kedvencei és letéteményesei, a „mai magyarok”? NAGYON FÁJ.

A költő a bölcs. A költő a kritikus. A költő sokszor és annyi mindenben a program is, bár mindenekelőtt a nyelvi szépség és szabatoság exponense. József Attila ezt a hagyományos nyelvi funkciót-frekvenciát és magyar attitűdöt, a kultúra és a harc („Vitézek, mi lehet” ... és „... de míg az nincs, addig fegyvert, fegyvert mindhalálíg”) lendületét, hevületét testesítette meg, igazán TISZTA SZÍVVEL. Ennek petőfis hevületű típusát, a mindig vesztesét, a nála a kismizmizettség értelemben joggal legtöbbit hangoztatott proletár alapon. A polgárosult magyarság igazságérzetét tehát.

József Attila a megszenvedettségével valamit mindig kezdő ember exponense, a legszebb modern magyar mezőben: a város érdes végén, a történet igazán érdemes szakaszában, mely ugyancsak heroikus élethalálharc, és legcibáltabb részei, már gyász-szalagokra tépett végei között a legmegszenvedettebb – úgy látszik – a kultúra leend.

J. A centenáriumát méltán megjegyezzük. Annyi minden és mindenki után jön létre vele, benne, általa a nagy szintézisnek tűnő kontaktus, gyűl ki a katartikus ívfény. Sajnos mindörökre nem is lehet más az egyetlen kicsengés, jelkép, idézet, címermondat, mint a NAGYON FÁJ.

Ennél jobban nekünk már aligha fog valaha is fájni. Hisz az egyszer elért maximális ragyogás minden zseni életüzenete, de hatását rontani, fékezni, feloldani, hígítani, ölni lehet közben, egész nemzedékek tudatában és működőképességében, amikor csak összefog a rosszhiszemű-

ség az ostobasággal, hadd lám, Uramisten mire megyünk ketten alapon. 1905 és 2005 között olyan a kor, hogy bizony benne Dózsa szenesedik el végleg és Vörösmarty hamvad, tiltakozás és csalódás szikrázik annyi kihunyó árnyalat bevont csillagából, lehunyni készül szeméből, ragyogásából, ha nem vigyázunk. A mindent méltatlanul elborító immár egyetemes fenyegetettség homokos, vizes síksága cuppog, alattunk, már-már a semmi ágán történik, hogy galambok ülnek a verebekhez s az egyre tágulóbb láthatáron a rakodópart alsó kövéről nem az látszik, hogy a dinnyehéj, hanem hogy Dunába lőtt ártatlanok és túlzásúfolt atom-tengeralattjárók úsznak el. NAGYON FÁJ.

Ezért legegyszerűbb volna bejelenteni, hogy tisztelettel értesítem az ünnepségre (s a szakadék szélére) az utolsó pillanatban egybegyűlteket, vagyis a J. A centenáriumnál épp elérhető, mozgósítható emberiséget, hogy megtaláltam a még igazibb, legigazibb kulcsmondatot, a korunkhoz, kitakart pillanatunkhoz legjobban illő intelmet, üzenetet, az álmok lágy bársonyából szabott búcsú-lobogót. A meggyőzés, szóval tartás, utánaengedés folyamata lejár, befejeződik. Szellemi állagromlás évszaka rendezkedett be hosszabb tartózkodásra. A léépülés, visszaesés, zsákutcába tévedés, a félműveltség kikezd, elborít rendre mindent, azt a fázist, amivel az eddigi, kvázi a mai nap zárul. Most már olyasmi következik, amiben, amiért talán nem is érdemes életben maradni. LÁTOD, ELALSZIK ANYUKA, eddigi emberiség, máiglan-nemzet! Talán igazán jótékony az lenne, ha te is elalszol, kis Balázs, különben elszakítanak tőlem, és ne adj isten győzikevé leszel a kertitörpék valóvilágában... De hát itt körül bomlik ugyan a vásár, szedi sátorfáját a tűzoltó, mert elalszik magától a tegnap még lángoló lelkesedés, gyűjtogató mondat, az anyanyelv is, a juhászt már rég a vadak tereplik, se „havi kétszáz”, se bájoló lágy trillák többé. A joggal befáradt anyuka megingató álmosága, a mindig felvillanó legsötétebb kísértés mégsem kis Balázst legyinti meg.

Nem József Attila fáradt bele már az örökkévalóság
első centenáriumán. És semmiképpen nem kis Balázs!

Bizonyítsa ezt ez a tábla is NAGYON FÁJ felirattal.

Ez a tábla egy utalvány: egy mementó, egy beruházás. Egy csekk, melyen mi, Tokajban táborba szállt, egyesült megtestesülései a „mai magyaroknak”, befizetünk KIS BALÁZSNAK, hogy bármikor Csipkerózsika-álomból ébredve, teljék neki az első kincskereső kisködmönre, amikor nekivág a debreceni, nagyenyedi, csurgói, pápai kollégiumnak, vagy elindul valami örök hó, Déli-sark vagy Dardzsi-ling felé. De közben addig is, végig, mindig NAGYON FÁJ.

LÁSZLÓFFY ALADÁR